नेवाः नां मुना

(नेवा: नां मुना)

मुनाक:
प्रेम सायमि

पिकाक
अमृतमान शाक्य

नेवाः नां मुना

(नेवाः नां मुना)

मुनाकः

प्रेम सायमि

पिकाक

अमृतमान शाक्य

सफूया नां		**नेवाः नां मुना**
मुनाक		प्रेम सायमि
पिकाक	:	अमृतमान शाक्य
निक्वःगु खुसिइ	:	निद्वःगू प्रति
नेपाल संवत्		११३४
बु.सं.		२५५७
इश्वी संवत्		२०१४
वि.सं.		२०७०
सफूया हामा		© च्वमि थः हे
कम्प्यूटर		विपिन कपाली
		९८४१८१९२५०
थाकू		सेवा प्रिन्टिङ्ग प्रेस,
		मिलनमार्ग, त्रिपुरेश्वर, यें
		फोन : ४२६६४४३
मू		५०/-

NEWA: NAME COLLETION

जिगु मिखाय् नां छु खः ?

नां मनूतय्गु व्यक्तित्वलिसे ला व लुसि थें प्यपुनाः क्वातुगु स्वापू दयाच्वनीगु छगू म्हसीका चिं *(Identification)* खः । उकिं मस्तय्गु नां छुइगु धैगु तसकं महत्त्वपूर्णगु ज्या खः । नामं नं मनूया परिचय बियाच्वंगु दयाच्वनी । नां न्यने मात्रं हे न्हापां व मनू गज्याःम्ह खः धैगु खँ नां न्यंम्हेसिया मनय् छगूकथं हुयामवनीगु अमित छाप वा प्रभाव लानाच्वनी । उकिं भीगु म्हसीकाकथं दुगु भीगु संस्कृति, भाषा, जाति लिसे भ्यलेपुंगु नां छुनाबिल धाःसा नामं हे व मनू सु खः धैगु खँ क्यनाबी ।

भीसं मस्तय् नां छुइबलय् अज्याःगु नां ल्ययेमाः गुगु नां अप्वःसिनं मन्यंनिगु, मछ्यःनिगु जुइमाः । गुकिं यानाः वयागु नांया विशेष महत्त्व दयाच्वनी । छाय्धाःसा गुलिखय् मनूतय् राम, हरि, श्याम, कृष्ण, विष्णु, नारायण थें ज्याःगु नां जुयाच्वनी । थज्याःगु नां लखंलख मनूतय् दयाच्वनीगुलिं अज्याःगु नामं मनूतय्त गबलें गबलें अलमलय् याना बी यः । दसुया लागि 'राम' धैगु नां स्वम्ह प्यम्ह पासापिनिगु जुयाबिल धाःसा थःम्हं म्हयाम्ह पासा व खः ला ? उम्ह खः ला ? गुम्ह खः ? धैगु थुइके मफयाः पासापिं हे दापा जूवने फु ।

थौंकन्हय् मनूतसें कर्पिनिगु नक्कल यानाः छगूकथं फेशन थें भ्वासिपहः पिकयाः न्ह्यःने लाःथे नां छुना हयाच्वंगु दु । हिन्दी, मुस्मां, अंग्रेजी आदि अन्तर्राष्ट्रिय भासाया नां छुना वयाच्वंगु दु । गथे कि– कृष्टल, पिङ्को, पर्सिया, पेकिङ्ग, ओसन, एपोलो, स्पुत्निक, लूना, सिनेट, क्रिष्टी, रोष्टा, सोफिया, उरुसा, स्वेत्लाना, घमाशान, अमिज, खोकिन्द्र थें ज्याःगु नां तयेज्यूसा भीसं भीगु हे नेवाः पहः वःगु नां

तये मज्यूगु छाय् ? छता खँ भीसं छु थुइकेमा: धा:सा न्हापां खुसिइ सुनानं मत:निगु नेवा: नां तयेबलय् न्हापां न्हापां भीत भचा गर्खेसे, मल्व:थें, मछिंथें *(Odd)* तायेफु । तर व हे नां भीसं गुलि गुलि छ्यलाबुला यानाहल, उलि उलि छ्य:लिसे ज्यलावनी, प्रचार जुइ, ल्वया वनी, यया वनी, छिना वनी । थ्व खँ धा:सा सत्य ख: । गथे कि भीसं छ्यला वयाच्वनागु भिंतुना, मन्तुना, सुभाय्, पलिस्था, मिजला, लहना, लकस, लसकुस, न्वचु व च्वसु थें ज्या:गु नेवा: खँग्व:त न्हापां न्हापां छ्य:बलय् गुलिसिनं फक्को जिक्को आलोचना नं यात जुइमा: वा आलोचना फयेमाल नं जुइमा: । मल्व:थें, मछिंथें नं च्वन जुइफु । तर व हे खँग्व: आ: गुलि बांला:, गुलि न्ह्यैपुसे यैपुसे च्वना: नेवा: पहलं भय् ब्यू । थथे जुइगुलिं भीसं भीगु नेवा: भाय्या खँग्व:धुकू बल्लाकेत फतिंफत्तले, दतिंदत्तले, मदुसा न्हूगु खँग्व: दयेका:सां भीगु नेवा:खँग्व: हे छ्यलायंकेगु कुत: यायेमा:, भीगु भासाय् द हे मदुगु जूसा जक मेमेगु भासां खँग्व: त्यासा काये मालेफु । तर गुलिसिनं थ:गु नेवा: खँग्व:धुकू त:मि जूसां नं बराय्चाया: वा भ्वासिपह: पिकया: नेवा:खँग्व: मछ्यसे कर्पिनिगु भासाया खँग्व: त्यासा का:जुइम्हेसित भीसं “मां मल्यू, बा:जु लीम्ह”, “मां मिया: च्य: न्याइम्ह” वा “न्हाय् ध्यना: सर्ग: स्वइम्ह”, “च्य: बुद्धिम्ह मनू” मधा:सा मेगु छु धायेगु ?

छता खँ, नांया बारे खँ ल्हायेबलय् धात्थें धायेमाल धा:सा नामय् मिसा व मिजं धका: नं बांलाक ब्वथले मछिं । व हे छता नां थ:त य:सा मिसा वा मिजं निम्हेसितं छुइ मज्यूगु मखु, ज्यू । छाय्धा:सा भीगु समाजय् मिस्तय्गु नां गणेशकुमारी, कृष्णकुमारी, हरिकुमारी, सूर्यलक्ष्मी, रामदेवी, विष्णुदेवी छ्यलाच्वंगु दुसा, अथे हे मिजंतय्गु नां नं देवीप्रसाद, कालीप्रसाद, लक्ष्मीप्रसाद, दुर्गादास, जमुनादास, चण्डिकाप्रसाद वा राधाकृष्ण नां छ्यला मच्वंगु नं मखु,

दु । उकिं जिं स्वये थन न्ह्यब्वयागु नेवा: नां मुनाय् च्वंगु गुगुं नां थ:त य:सा काय्यात वा म्ह्याय्यात छुइ ज्यू थें जित: ता: । दसुया लागि गथे कि– लुमन्ति, निभा:, किच:, अजू, तय्जु, भावा, सिचु, लिच:, लिज: आदि नांत मिजं व मिसा निम्हेसित ल्व:गु भा:पिया च्वना ।

थ्व नेवा:खँग्व: मुनाय् जिं अप्व: याना: नेपालभासा ह्य:मि अभिभावकपिसं 'थ: मस्तय्त नेवा:' नां छुना: स्कूलय् ब्वँकात:पिं मस्तय्गु नेवा: नां ल्ह्यया कयागु दु । अथे हे हनेबह·पिं भाषा विज्ञपिं भाजु इश्वरानन्द श्रेष्ठाचार्य, भाजु सत्यमोहन जोशीपिनिगु खँग्व:धुकुतिं नं छुं छुं नेवा: नां ल्ह्यया कयागु दु । उकिं वय्क:पिनिगु ह:पालं हे जिं थ्व सफू पिकाये फुगुलिं वय्क:पिन्त जिगु आपालं सुभाय् बिया च्वना । नापं नगां त:फा: ल्वहंया भाजु पञ्चनारायण महर्जनजु छुं नेवा: नां बियादीगुलिं वय्क:यात नं सुभाय् बियाच्वना ।

जि य:पिं ब्वमि भाजु मय्जुपिं । थ्व जिगु न्हापांगु कुत: ख: । थुकिइ आपालं मगा:मचा: वा द्वंविद्वं दयेफु, उकिया लागि क्षमा बियादी धैगु मनंतुना । उकिं छिकपिंसं मा:गु सल्लाह, सुझाव वा कुंखिना बिया: न्वानादिल धा:सा लिपाया कुतलय् थ्व स्वयां अझ सुथांलाक्क वा ग्यसुग्यंक पिथनेगु लागि भलसाया नापनापं ग्वाहालि नं दइ धैगु दुनुगलंनिसें आशा यानाच्वना ।

न्हापांगु पिथना

छिम्ह
प्रेम साय्मि 'यमि'
झ्व:छेँ, ख २-८८५, येँ
ने.सं.१११७, पोहेलाथ्व:, मिलापुन्हि

निक्व:गु पिथना - जिगु मन्तुना

झीगु देय्, संस्कृति, भाषा, जातिया म्हसीका (पहिचान) य् नांया तच्वकं त:जिगु भूमिका दयाच्वनी । गुगु नं जातिया थ:थ:गु मौलिकताकथं थ:थ:गु भाषाया संस्कृतिं भ्यलय्पुंगु विस्कं विस्कं नां दयाच्वनी । उगु नामं स:तेबलय् वा फसय् थ्वइबलय् उम्ह मनू ला थुगु जाति वा संस्कृतिया मनू वा व्यक्ति ख: धका: झीसं अ:पुक हे सिइका: वा थुइका कायेफइ । थौंया आधुनिक इलय् विदेशी संस्कृति झीगु संस्कृतिइ अतिक्रमण यानाच्वंबलय् अथवा मनूतसें विदेशी संस्कृतिया अन्धानुकरण यायेगु प्रवृत्ति तीव्ररूपं न्ह्यानाच्वंगु वा अप्वया वयाच्वंगु दु । यदि झीसं फुक्क फुक्क हे मेमेगु भाषा वा विदेशीत्गु जक अनुकरण याना वनाच्वनेगु ख:सा भविष्यय् झीगु थ:गु धैगु म्हसीका (पहिचान) या ल्यंपुल्यं छुं हे ल्यनी मखु । अबलय् झीगु अस्तित्व नं तना वनेफु । थुगु इलय् यदि झीसं झीगु संस्कृतियात ब्वलंका: ल्यंका तयेगु ख:सा झीसं थ:गु मांभाय्, जाति, संस्कृति पिल्हुइकथं थ: मस्तय्गु नां छुइमा:गु आवश्यक खनेदु ।

उकिं थौं हे झीसं मनय् दुने चेसना दयेका:, वा:चायेका: फयांफक्को थ: मस्तय्गु नां, फर्मया नां, साइनबोर्डया नां थ:गु हे मांभासं तयेगु कुत: यायेनु ।

नेपालभासाया 'अप्सरा' वा:पौया सम्पादक पासा सुजीव वज्राचार्यया सल्लाहकथं ने.सं.१११७ स जिं "नेवा: नां मुना" नामं ब:चाधंगु म्हिचासफूकथं पिकयागु ख: । वयां झिदँ लिपा ने.सं.११२७ स पासा शान्तराज शाक्यजुं नं मेमेगु यक्को न्हून्हूगु नां दुथ्याका: "नेवा: नां" या नामं मेगु सफूचा पिथनादिल । थुपिं निगुलिं सफूचात न्यायेगु मन्त । तर सफूया माग धा:सा झन झन अप्वया व:गु खनेदत । पसलय् सफू न्यायेगु मदुगु वा:चायेका: जिं निगूगु

पिथनाकथं छुं छुं मेमेगु नं नां दुथ्याकाः थुगु सफू पिकयागु जुल। जिं भाजु शान्तराज शाक्ययागु "नेवाः नां" सफुतिइ च्वंगु छुं भचा नांत नं ल्यययाः थुकिइ न्त्यब्वयागु दु। उकिया लागि जिं भाजु शाक्ययात दुनुगलंनिसें सुभाय् बिसें आभार नं ब्यक्त यानाच्वना।

थःथःगु नां लिपिं नं च्वयेगु ईच्छा याइपिनिगु लागि नेपाल लिपि मध्ये दकलय् बांलाःगु कलात्मक रञ्जना लिपि नं थुकिइ दुथ्याका बियागु दु। थुकिं छुं भचासां ग्वाहालि जुइगु भाःपिया। दकलय् लिपा छति हे उसि मचासे अतिकं कुतः यानाः रञ्जना लिपि नापं तयाः थुगु नांधलः सफू कम्प्यूटर टाइप व डिजाइन यानादीम्ह पासा विपिन कपालीजुयात नं दुनुगलं सुभाय् मब्यूसें मगाः। अथे हे थुगु सफू छिगु ल्हातय् तक थ्यंकेत प्रकाशकया फुक्क ज्या भाला कुबुयादीम्ह हनेबहःम्ह भाजु अमृतमान शाक्य, मिलन मार्ग, त्रिपुरेश्वर सेवा प्रिन्टिङ्ग प्रेसया ग्वाहालियात नं दुनुगलं च्वछ्राया च्वना। थ्व सफुतिइ मिसापिनिगु ३६५ खँग्वः व मिजंपिनिगु ४५५ खँग्वः यानाः मुक्कं ८२० नेवाः नां खँग्वःत दुथ्याःगु दु।

सुभाय्।

ने.सं.११३४ सिल्लाथ्वः पुन्हि

प्रेम सायमि
गोंगःबुँ - ४ 'ख', शान्ति टोल
फोन : ४३५४५६०,
मो.९८४९६९९३८२

पिकाकया धापू

झी सकसिगुं नितिं दकलय् सकलय् तःजिगु, अति यःगु धइगु हे मांदेय्, मांभाय् व थःत बुइकूम्ह मां खः । उकिं झी सकसिनं थःथःगु लागां, थःथःगु क्षमता व दृष्टिकोणं झी थः दुबलय् वा म्वानाच्वनागु इलय् हे मांदेय्, मांभाय् व मांया उन्नति विकास व भिं यायेगु नितिं थःम्हं फक्को चाक्को छुं न छुं अवश्य नं पूण्यधर्मया ज्या याना थकेमाः ।

थुकियागु हे भ्वलय् बुद्धधर्म व मांभाय् नेपालभासायात ब्वलंकाः न्ह्यज्याका यंकेगु ज्याय् ज्ञानमाला भजन खलः, स्वयम्भूया धर्मपासा प्रेम सायृमिं मांभाय् नेपालभासाया ***"नेवाः नां मुना"*** सफूचा छगू पिथनेगु खँ न्ह्यथनादीबलय् उकियात ग्वाहालि यायेगु ईच्छा जिगु नुगलय् दनावल । पासा प्रेम सायृमिं नं थाकुमचासें थःम्हं फक्को चाक्को बुद्धधर्म व नेवाः भाय्या सेवा याना च्वनादीगु दु । वय्कलं थुकथं सफू पिथनेत ग्वाहालि यायेगु अवसर जितः बियादीगुलिं जि तसकं लय्ताः । आसाया नापं विश्वास दु थ्व सफुतिं थः मस्तय्त नेवाः नां तयेत अवश्य नं ग्वाहालि जुइगु भलसा कयाच्वना । थ्व सफू सकसितं ज्या ख्यले दयेमा, थ्व हे जिगु दुनुगलं निसेंया मन्तुना व भिंतुना !

अमृतमान शाक्य
सेवा प्रिन्टिङ्ग प्रेस
मिलन मार्ग, त्रिपुरेश्वर, यँ
फोन : ४२६६४४३
ने.सं.११३४ सिल्लागाः श्रीपञ्चमी

मिसा मस्तयगु नां

रञ्जना आखः	नां	अर्थ
अजःफुलि	अजःफुलि	गजूथें च्वंक भ्वाम्म चिंक ह्वइगु ब्यांचा स्वांथें च्वंगु चिची-प्वःगु वँचुगु स्वां
अजःस्वां	अजःस्वां	गजूथें च्वंक भ्वाम्म चिंक ह्वइगु ब्यांचा स्वां थें च्वंगु चिची-प्वःगु वँचुगु स्वां
अजिमा	अजिमा	मां व अबुया नं मां
अजिस्वां	अजिस्वां	लहराय् ह्वइगु तुयू म्हासु रंगया नस्वाःगु छताजि स्वां
अजूस्वां	अजूस्वां	चैत्रनिसें जेठतक ह्वइगु गणेद्यःयात यःगु चिचीप्वःगु छताजि स्वां
अजुगति	अजुगति	आश्चर्य
अतला	अतला	वनेमा, तुच्चा
अतलि	अतलि	वनेमा, तुच्चा

𑐀𑐣𑐮𑐵	अनला	ने.सं.कथं अधिकमास मलमास
𑐀𑐣𑐶𑐮𑐵	अनिला	नमस्कार, अन्याये, भागियाये
𑐀𑐣𑑂𑐴𑐶𑐮𑐵	अन्हिला	अन्यायेगु ज्या
𑐀𑐣𑑂𑐟𑐮𑐶	अन्तलि	छ्ताजि वाउँचा तरकारी
𑐀𑐖𑑅𑐩𑐶𑐏𑐵	अजःमिखा	अजः उलातःगुथें ज्याःगु मिखा
𑐀𑐬𑑂𑐥𑐞	अर्पण	दुन्ता, लःल्हायेगु
𑐀𑐩𑐸𑐮𑐷 (𑐀𑐩𑐮𑐶)	अमुली (अमलि)	अमू, तराजु
𑐀𑐩𑐾𑐮𑐷	अमेली	सम्बोधन, हनाबना
𑐀𑐫𑑂𑐮𑐶	अय्लि	हनाबना
𑐀𑐮𑐣𑐵	अलना	?
𑐀𑐮𑐏𑐵	अलखा	जोगीतसें फीगु गःतां मदुगु कुर्ता लं
𑐁𑐏𑐵	आखा	दबू ल्यूनेया समांक्वथा
𑐁𑐥𑑂𑐰𑑅𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	आप्वःस्वां	लिली, वँचुगु कमल स्वां
𑐁𑐮𑐫𑑂	आलय्	जडिबूटी सिमा
𑐁𑐰𑐬𑐟𑐶 (𑐀𑐖𑐬𑐵𑐰𑐟𑐷)	आवरति (अजरावती)	लहरा वनीगु तुयू प्याजी रंगया स्वां
𑐁𑐬𑐶𑐮𑐵	आरिला	खाय्लय् च्वंगु ला

𑐁𑐱𑐶𑐎𑐵	आशिका	सुवाः, आशीर्वाद
𑐂𑐏𑐵	इखा	प्यकुंलाःगु थाय्
𑐂𑐟𑐵	इता	दक्षिण, पारी, उखे
𑐂𑐟𑐵𑑅	इताः	मत च्याकेत, बीत, चिकं वा घ्यलय् बुलातःगु का
𑐂𑐣𑐵	इना	गणेद्यः, वितरण, इनेगु
𑐂𑐧𑐶	इबि	ईख, ईर्ष्या
𑐂𑐮𑐵	इला	समय, ई
𑐂𑐮𑐶𑐥𑐸	इलिपु	वासःया प्रकार
𑐂𑐳𑐸	इसु	म्ह वाईंया मिनीगु वा स्याइगु अवस्था
𑐂𑐔𑐸	इचु	म्हय्खा पा
𑐂𑐣𑐵𑐮𑐸	इनालु	ताःहाकःगु ख्वाः
𑐄𑐨𑑂𑐎𑐵	उभ्का	माली, गथु
𑐄𑐦𑑀𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	उफोस्वां	छताजि नस्वाःगु स्वां
𑐄𑐩𑐹	उमू	ताल्जु, अमू
𑐄𑐮𑐸𑐥𑐵	उलुपा	अजः
𑐌𑐣𑑂𑐟𑐵 (𑐰𑐣𑑂𑐟𑐵)	ओन्ता (वन्ता)	पूर्व दिशा
𑐎𑑃𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	कंस्वां	पःखालय् पिनातैगु कंया कं दुगु माय् ह्वइगु छताजि स्वांया नां

𑐎𑐔𑐵	कचा	हाँगाबिंगा
𑐎𑐕𑐮𑐵	कछला	ने.सं.कथं न्हापांगु ला (महिना)
𑐎𑐫𑑅 (𑐎𑐫𑑀)	कय: (कयो)	वाताचा, खोल्चा, बांला:म्ह मयजु
𑐎𑐣𑑂𑐠𑐵	कन्था	ग:प:या तिसा
𑐎𑐣𑑂𑐣𑐵	कन्ना	करुणा
𑐎𑐮𑑂𑐫𑐵	कल्या	भम्चिया ल्हा:तय् न्ह्याकीगु लुँया तिसा
𑐎𑐳𑐮𑐵	कसला	चतं, पन्यू
𑐎𑐶𑐎𑐶𑑄𑐥𑐵	किकिंपा	च:या छ्यनय् वा मतुकय् च्वंगु तिसा
𑐎𑐶𑐥𑐮𑐵	किपला	किच:, छायाँ
𑐎𑐶𑐥𑐵	किपा	तस्वीर
𑐎𑐶𑐥𑐵𑐮𑐸	किपालु	छायाँ
𑐎𑐸𑐔𑐶𑐮𑐵	कुचिला	छताजि बिखालु जडिबुटी
𑐎𑐾𑐟𑐎𑐶	केतकि	तुयूगु थ्वा: थ्वा: ह्वइगु छताजि स्वां
𑐎𑑂𑐰𑐩𑐵𑐮𑐶	क्वमालि	विनम्रता
𑐎𑑂𑐰𑐩𑐶𑐮𑐸	क्वमिलु	विनम्रता
𑐏𑐶𑐩𑐶𑐮𑐵	खिमिला	कृष्णपक्ष

𑐐𑐵𑐟𑐶𑐮𑐵	गातिला	बसुन्धरा द्यःया ब्रत च्वनेगु वा धलं दनेगु तृतिया तिथि
𑐐𑐸𑑃𑐖𑐮𑐵	गुँजला	ज्वालामुखी
𑐐𑑂𑐫𑐳𑐸𑐮𑐵	ग्यसुला	धिसिमिसि धाः, स्यल्लाः
𑐐𑑂𑐫𑐵𑐣𑐠𑐎𑐸𑑄	ग्यानथकुं	दथुइ मिखाथें दुगु थीथी रंगं ह्वइगु छताजि स्वां
𑐑𑑄𑐐𑐮𑐵	घंगला	सिमाय् ह्वइगु घंगलाथें च्वंगु वँचुगु स्वां, घुंघुरु
𑐔𑐎𑐣𑐵	चकना	ख्वाः चकंम्ह, चञ्चलम्ह मिसा
𑐔𑐎𑐮𑐶	चकलि	पिचाय् थानातःगु थल
𑐔𑐟𑐦𑐸𑐮𑐶	चतफुलि	वासः दयेके ज्यूगु छताजि स्वांया नां
𑐔𑐟𑐸𑐮𑐶	चतुलि	तफ्वःगु छताजि स्वांया नां
𑐔𑐣𑑂𑐟𑐵𑑅	चन्ताः	चञ्चला, च्वाकिं
𑐔𑐥𑐸𑐮𑐶	चपुलि	घाँय् नापं दुगु चापाँय्
𑐔𑐩𑐾𑐮𑐶	चमेलि	मालती स्वां, सुविदा स्वां

चलंचा	चलंचा	गोरेटो लँ, छम्ह जक वनेज्यूगु लँ
चस्वां	चस्वां	चमेली स्वां
चिउता:	चिउता:	वास्ता, चासो
चिति	चिति	नस्वा:व:गु छताजि सिँ
चिरिक:	चिरिक:	चिधिक:म्ह
चिरिमैं	चिरिमैं	चिधिक:म्ह केहैंचा, मैंचा
चिलि	चिलि	ग्वंग:या चुलि
चुलिंचा	चुलिंचा	चमे, रुद्रघण्टी
चुलि	चुलि	मुना, ग्वंग:या वा भंग:या छ्यनय् च्वंगु ह्याउँगु पतिचिंगु ला, अंकुर, पालुवा
चुलु	चुलु	पिच्चुसे, चुल्लुसे च्वंगु
चेसना	चेसना	चेतना
च्वाकिं	च्वाकिं	चन्ता: ला:म्ह चञ्चलम्ह मिसा
छसरा	छसरा	छधा:, छक्व:गु
छायेपा	छायेपा	समा:, श्रृङ्गार
जला	जला	ज्योति, प्रकाश, मिया ज:

𑐖𑑂𑐫𑐹𑐟𑐵𑑅, 𑐖𑐶𑐄𑐟𑐵𑑅	ज्यूताः, जिउताः	अजम्बरी, जीवनकाःछि
𑐖𑐷𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	जीस्वां	चमेली स्वां
𑐖𑐷𑐳𑑂𑐰𑐵𑐣	जीस्वान	चमेली स्वां
𑐖𑐸𑐮𑐸	जुलु	तःखालाय् झुलुझुलु वा छुलुछुलु सनीगु पहः
𑐖𑑀𑐮𑐷	जोली	ज्वः, जोडी
𑐖𑑂𑐰𑐖𑐮𑐥𑐵	ज्वजलपा	नमस्ते, बिन्ति
𑐖𑑂𑐰𑐮𑐵	ज्वला	ज्वाला, जल्ल थी, विरोध, विद्रोह
𑐗𑐟𑐣𑐵	झतना	विद्रोह
𑐗𑑂𑐰𑐵𑐟𑐵	झ्वाता	सालिक, प्रतिमा
𑐗𑑂𑐰𑐵𑐮𑐵	झ्वाला	झरना, झ्वाःलः, क्वब्वाःलः
𑐟𑐎𑐸𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	तकुस्वां	लालिगुराँस
𑐟𑐕𑐮𑐵	तछला	ने.सं.कथं च्यागूगु महिना
𑐟𑐫𑑂𑐖𑐸	तय्जु	आकाझाकां खनीगु, खंकीगु
𑐟𑐮𑐾𑐖𑐸	तलेजु	तुलजा भवानी
𑐟𑐵𑐂𑐨𑐵𑐧𑐵	ताइभाबा	मचाभासं द्यः, तिमिला
𑐟𑐵𑐟𑐸𑐣𑐵	तातुना	लक्ष्य, उद्देश्य

𑐟𑐵𑐫𑑀	तायो	छताजि पुलां क्वखायेगु तिसा
𑐟𑐵𑐳𑐸𑐣𑐵	तासुना	उद्देश्य, लक्ष्य
𑐟𑐶𑐎𑐶	तिकि	फुति
𑐟𑐶𑐎𑐸𑐟𑐶	तिकुति	छताजि की
𑐟𑐶𑐩𑐶𑐮𑐵	तिमिला	चन्द्रमा
𑐟𑐶𑐬𑐶	तिरि	स्त्री, कलाः
𑐟𑐶𑐮𑐵	तिला	चिकनं बुइगु, थायेगु, तिइगु, बसुन्धराया धलं दनेगु ब्रत
𑐟𑐶𑐮𑐶𑐎𑐟𑐵	तिलिकता	छताजि स्वां
𑐟𑐶𑐳𑐵	तिसा	तिलहिल, आभूषण
𑐟𑐸𑐩𑑂𑐮𑐵	तुम्ला	तिमिला, चन्द्रमा
𑐟𑐾𑐮𑑂𑐮𑐵𑑅	तेल्लाः	थीगु मिखा
𑐠𑐎𑐸𑑄	थकुं	मिस्तय्गु नांया ल्यूने च्वंगु उपनां
𑐠𑐶𑐣𑐮𑐵	थिनला	थिंला, ने.सं.कथं निगूगु ला (महिना)
𑐠𑐶𑑄𑐮𑐵	थिंला	ने.सं.कथं निगूगु ला
𑐠𑐶𑐟𑐶	थिति	निमम, कानून
𑐠𑐶𑐟𑐵	थिता	वारी, थुखे
𑐡𑐵𑐦𑑀𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	दाफोस्वां	चमेली स्वां

𑐡𑐶𑐮𑑂𑐮𑐵	दिल्ला	ने.सं.कथं गुंगू गु ला
𑐡𑐶𑐰𑐵	दिवा	घ्यः देवा
𑐡𑐶𑐥𑐵𑑅	दिपाः	विश्राम, भासु
𑐡𑐶𑐳𑐶	दिसि	संक्रान्ति
𑐡𑐶𑐥𑑄𑐏𑐵	दिपंखा	दीपंकर यात्रा
𑐡𑐸𑐟𑐶𑐣𑐵	दुतिना	दर्ता, प्रवेश, अर्पण
𑐡𑐸𑐣𑑂𑐟𑐵	दुन्ता	समर्पण, अर्पण, दुतिनेगु
𑐡𑐾𑐏𑐵	देखा	दीक्षा
𑐡𑐾𑐕𑐵	देछा	उपहार
𑐡𑐾𑐖𑐮𑐵	देजला	देय् चाःहुलेगु जात्रा
𑐡𑐾𑐣𑐵	देना	दक्षिणा
𑐡𑐾𑐳𑐮𑐵	देसला	धात्थें, सत्य
𑐡𑑀𑐴𑐮𑐥𑐵	दोहलपा	समर्पण, अर्पण, लःल्हायेगु
𑐢𑐣𑐵𑐱𑑂𑐬𑐷	धनाश्री	स्वन्तिबलय् हालीगु नेवाः म्येया लय्
𑐢𑐬𑐮𑐥𑐵	धरलपा	नालेगु, कायेगु
𑐢𑐰𑑅𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	धवःस्वां	पितृयात छायेत माःगु स्वां
𑐢𑐵𑐮𑐾𑐥𑐟𑐶	धालेपति	छताजि असारं ह्वइगु स्वां
𑐣𑑅𑐮𑐵𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	नःलास्वां	तछ्व, कःनि, फिइ

		पिनाः मोहनीबलय् ह्वइगु म्हासुगु स्वां
𑐣𑑅𑐮𑐶	न:लि	नच्चाम्ह, न्हूम्ह, क्वातुम्ह
𑐣𑐎𑐾𑐔𑐶𑐟𑐵	नकेचिता	साक्क भिंक ज्वरेयानाः नकीम्ह सुवाः
𑐣𑐎𑐶𑑄	नकिं	नेतृ, निर्देशिका
𑐣𑐐𑐸𑐩𑐵	नगुमा	पात्रो, क्यालेण्डर
𑐣𑐔𑑂𑐕𑐵	नच्छा	न:लि, कलिलो
𑐣𑐟𑐶	नति	तारा, नगु
𑐣𑐩𑐶	नमि	पल्पसा
𑐣𑐩𑐶𑐮𑐵	नमिला	चन्द्रमा
𑐣𑐳𑑄𑐔𑐵	नसंचा	प्रभात
𑐣𑐳𑐟𑐶	नसति	नसंचा, नसना
𑐣𑐳𑐮𑐵	नसला	म्ह छम्हं शुद्ध यायेत म्हुतुइ कायेगु नीलः
𑐣𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	नस्वां	छताजि स्वांया नां
𑐣𑐳𑑂𑐰𑐵𑑅	नस्वाः	सुगन्ध, वास
𑐣𑐳𑐣𑐵	नसना	प्रभात, नसंचा
𑐣𑐶𑐟𑐵	निता	निगू, निताजि प्रकार
𑐣𑐶𑐥𑐵	निपा	निगू पतिचिंगु पाचा चिंगु वस्तु
𑐣𑐶𑐳𑑂𑐟𑐵	निस्ता	गुजारा, प्रतिपाल

𑐣𑐶𑐳𑐬𑐵	निसरा	निधाः, निक्वःगु खुसिइ
𑐤𑐳𑐮𑐵	न्हसला	पल्पसा, चट्याङ्ग
𑐤𑐶𑐮𑐵𑐳𑐹	न्हिलासू	प्रसन्नता
𑐤𑐹𑐖𑐮𑐵	न्हूजला	न्हूगु, नकतिनि लूगु जः
𑐤𑑂𑐫𑐹𑐩𑐶𑐮𑐵	न्ह्यूमिला	मुसुकाःगु चक्कंगु तिमिला
𑐥𑐮𑐨𑐳	पलभस	पल्पसा, विजुली
𑐥𑐮𑐵𑑃𑐳𑐸	पलाँसु	सुथसिया ह्याउँगु जः
𑐥𑐮𑐶𑐣𑐵	पलिना	छगू पक्षय् लीगु ज्या
𑐥𑐮𑐶𑐩𑐳𑐷	पलिमसी	पल्पसा, न्हसला
𑐥𑐮𑐶𑐩𑐵	पलिमा	बाजंया छगू ताल
𑐥𑐮𑐶𑐳𑐵 (𑐥𑐮𑐾𑐳𑐵)	पलिसा (पलेसा)	सत्ता, भर्ना, पलसा
𑐥𑐮𑐶𑐳𑑂𑐠𑐵	पलिस्था	नीस्वना, स्थापना, प्रतिस्था
𑐥𑐮𑐾𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	पलेस्वां	कमलस्वां
𑐥𑐮𑑂𑐥𑐳𑐵	पल्पसा	न्हसला, चट्याङ्ग
𑐥𑐳𑑄𑐐𑐵	पसंगा	अमू, तराजु
𑐥𑐳𑐟𑐵 (𑐥𑐳𑑂𑐟𑐵𑑅)	पसता (पस्ताः)	इहिपाः, जंक्व थें ज्याःगु तःजिगु भ्वय्
𑐥𑐳𑐹𑐎𑐵	पसूका	न्याताजि रंगया का हिनातःगु पञ्चशूत्र का, क्वखा

𑐥𑐵𑐩𑐶𑐮𑐵	पामिला	पूर्ण चन्द्रमा
𑐥𑐵𑐬𑐸	पारु	प्रतिपदा
𑐥𑐵𑐮𑐶𑐖𑐵	पालिजा	छताजि पारिजात स्वां
𑐥𑐵𑐳𑐵	पासा	मित्र, साथी
𑐥𑐵𑐳𑑂𑐰𑐵𑑃𑐣	पास्वाँन	सँ प्याकेत मा:गु ग्वय्स्वां
𑐥𑐷𑐖𑐵	पीजा	ब्वाँईया, फिंज
𑐥𑐶𑐔𑐸	पिचु	सम्म, चुल्लुसे, यच्चुसे च्वंगु, सुचुपिचु
𑐥𑐶𑐫𑐵	पिया	प्रतिक्षा
𑐥𑐶𑐮𑐵	पिला	चिग्व:गु सन्हूचा
𑐥𑐸𑐣𑐠𑐎𑐸𑑄	पुनथकुं	पुण्यवती मिसा, ध्वंच्वले बाखंया मू नायिका
𑐥𑐸𑐣𑐰𑐶	पुनवि	पूण्यवती
𑐥𑐸𑐣𑐶𑐳𑐵	पुनिसा	पुन्ही
𑐥𑐸𑐤𑐶𑐮𑐵	पुन्हिला	पुन्ही, महिना
𑐥𑐹𑐩𑐶𑐮𑐵	पूमिला	पामिला, पूर्ण चन्द्रमा
𑐥𑑁𑐨𑐵𑐮	पौभाल	परम्परागत चित्रकला, थान्का
𑐦𑐹𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	फूस्वां	छताजि स्वांया नां
𑐧𑐕𑐮𑐵	बछला	ने.सं.कथं न्हय्गूगु महिना

𑐧𑐵𑑄𑐮𑐵𑑅	बांला:	यैपुसे, हिसिदुम्ह
𑐧𑐵𑐩𑐶𑐮𑐵	बामिला	बापा: चन्द्रमा, अर्ध चन्द्रमा
𑐧𑐶𑐖𑐎𑐣𑐶	बिजकनि	मिस्तय् न्हाय्पनय् तीगु तिसा, राजमतिं तीगु तिसा
𑐧𑐶𑐧𑐶𑐮𑐶	बिबिलि	न्हाय्पनय् तीगु तिसा
𑐧𑐶𑐧𑐸𑐮𑐶	बिबुलि	न्हाय्पनय् तीगु तिसा
𑐧𑐳𑐸	बसु	बसुन्धरा
𑐧𑐸𑐳𑐵	बुसा	बुइगु, तीयेगु, मलम वा चिकं
𑐧𑑂𑐰𑐮𑐵	ब्वला	सत्ता, बदला, पलेसा
𑐧𑑂𑐰𑐳𑐵	ब्वसा	ब्वयेगु पह:
𑐧𑑂𑐫𑐵𑑄𑐔𑐸𑐮𑐶(𑐧𑐶𑐴𑐵𑑃𑐔𑐸𑐮𑐶)	ब्यांचुलि(बिहाँचुलि)	सुथ न्हापां हालीगु नेवा:म्येया लय्,संगीत
𑐧𑑂𑐰𑐵𑐮𑐵	ब्वाला	दासि वयेगु वा ह्वानाक्क मि च्याइगु पह:
𑐨𑐮𑐳𑐵	भलसा	भरोसा, आधार, लिधंसा, तिब:
𑐨𑐵𑐮𑐥𑐵	भालपा	वा:चायेगु, भा:पीगु, सम्भे जुइगु, थुइकेगु, तायेकेगु

भिन्तुना	भिन्तुना	शुभकामना
भिंखना	भिंखना	मनं भिंगु खनेगु
भिंजला	भिंजला	भिंगु, बांला:गु, स्वस्थकर ज:
मतजला	मतजला	मत या ज:, ज्वाला
मतिना	मतिना	प्रेम, माया, प्रिति
मनमति	मनमति	सहृदयी
मनमय्जु	मनमय्जु	ईन्द्रायणी वा भगवती द्य:या छगू नां
मन्जुसिरि	मन्जुसिरि	मञ्जुश्री
मय्जुलानी	मय्जुलानी	मैंयारानी
मन्तुना	मन्तुना	मन्तव्य, मनोकामना
मय्जु	मय्जु	सुश्री, श्रीमती, मैंजु
मय्तु	मय्तु	पासा
मरुस्वां	मरुस्वां	छताजि स्वांया नां
माजु	माजु	भा:तया मां
मालश्री	मालश्री	मोहनी म्येया लय्
मिकु	मिकु	माघं सिमाय् ह्वइगु छताजि स्वां
मिलिस्वां	मिलिस्वां	छताजि स्वांया नां
मिखा	मिखा	लोचन, नयन, दृष्टि
मिजला	मिजला	मिया ज्वाला, ज:
मिपुसा	मिपुसा	मियागु चीधंगु अंश

मिब्वाला	मिब्वाला	मिया ज्वाला, राप
मिलखा	मिलखा	मिखा
मिला	मिला	चन्द्रमा
मिलि	मिलि	साहिली, दथु, मभ्मौला
म्हिबःसा	म्हिबःसा	न्त्यवःसा, खेलौना
मुखू	मुखू	कोपिला, ह्वयेत्यंगु स्वां
मुखुलि	मुखुलि	कोपिला, ह्वयेत्यंगु स्वां
मुलुपा	मुलुपा	मुलपतिं थ्यानाः माथंवंक फ्यतुयेगु
मुसुकाः	मुसुकाः	न्हिलासू पिदंगु ख्वाः
मुकुन्दा	मुकुन्दा	सुकुन्दाथें च्वंगु आरती यायेगु मत
मुना	मुना	संकलन, संग्रह
मूजला	मूजला	म्हया क्वाःजः
मूति	मूति	साःगुति, मूति, यःगु, मूवंगु
मूस्वां	मूस्वां	धवःस्वांथें ज्याःगु बुंगच्चःयात छ्याइगु नस्वाःगु स्वां
मुलति	मुलति	सार
मेखला	मेखला	जनी

𑐩𑐾𑐟𑐳𑐶 (𑐩𑐾𑐳𑐶)	मेतसि (मेसि)	मेवा
𑐩𑐿𑐬𑐵𑐣𑐷	मैरानी	मैंया रानी
𑐩𑐿𑑄𑐖𑐸	मैंजु	मय्जु, सुश्री, श्रीमती
𑐩𑐿𑐖𑐸𑐮𑐵𑐣𑐷	मैजु लानी	मय्जु रानी
𑐩𑑀𑐴𑐣𑐷	मोहनी	मन मोहित जुइगु, नेपालीतय्गु त:धंगु नख:, दशैं
𑐩𑑁𑐮𑐵𑐣𑐷	मौलानी	मैंया रानी
𑐫𑐖𑑂𑐖𑐸	यज्जु	प्रिय, प्रियतमा, प्यारी
𑐫𑑄𑐎𑐸𑐮𑐶	यंकुलि	दक्षिण+पश्चिम दिशा
𑐫𑐔𑐸	यचु	निर्मल, कञ्चन, सफा
𑐫𑐟𑐵	यता	दक्षिण दिशा
𑐫𑑅𑐥𑐵	य:पा	प्रेम, माया
𑐫𑐣𑑂𑐟𑐵	यन्ता	उत्तर दिशा
𑐫𑐵𑐔𑐸𑐣𑐵	याचुना	यच्चुगु, सफागु
𑐫𑐵𑐳𑐵	यासा	यायेगुसा या
𑐫𑐵𑑄𑐩𑐟	यांमत	यैंया:बलय् ख्वपय् व थिमिइ जात्रा यानाहइगु त्रिशुल आकारगु इन्द्रया मत
𑐫𑐶𑐟𑐵	यिता	दक्षिण दिशा
𑐫𑐾𑐔𑐵	येचा	यौन
𑐫𑑀𑐟𑐵	योता	पश्चिम

रञ्जना	रञ्जना	नेवाः लिपि मध्ये दकलय् बांलाःगु कलात्मक छ्गता लिपि
रमिला	रमिला	तिमिला
रसता	रसता	लसता, हर्ष, खुशी
रश्मिला	रश्मिला	चन्द्रमाया रश्मी
राजमति	राजमति	अतिकं बांलाःम्ह ऐतिहासिक इतुंबाहाःया छम्ह मिसा पात्र
रिचु	रिचु	?
रिजु	रिजु	?
रुजला	रुजला	?
रुविनी	रुविनी	लुम्बिनी
लचना	लचना	सम्म, सुसंस्कृत, सोमत, हनाबना दुम्ह
लजना	लजना	मछ्याःम्ह
लना	लना	पियेगु, प्रतिक्षा
ललिचा	ललिचा	क्वाति दायेकेबलय् मी नापं ह्वायेगु छ्गता जडिबूटी घाँय्
लय्ताः	लय्ताः	खुशी, हर्ष
लसकुस	लसकुस	स्वागतम्

𑐮𑐳𑐟𑐵	लसता	हर्ष, खुशियाली, रसिक
𑐮𑐳𑐣𑐵	लसना	कला, रस
𑐮𑐳𑐴𑐣𑐵	लसहना	बधाई
𑐮𑐳𑐵	लसा	महत्वपूर्ण
𑐮𑐳𑐶𑐎𑐮	लसिकल	रसिक, प्रेमकला
𑐮𑐴𑐣𑐵	लहना	सभ्यता, सुसंस्कृति
𑐮𑐵𑐣𑐷	लानी	रानी
𑐮𑐵𑐥𑐵	लापा	लावः मरि, पुतली, लापचा
𑐮𑐵𑐥𑑂𑐥𑐵	लाप्पा	ला तयाः छुनातःगु मरि, कुस्ति
𑐮𑐵𑐫𑑂𑐮𑐵𑐩𑐵	लाय्लामा	कपं, लःसाः, इन्द्रधनुष
𑐮𑐶𑐎𑐸𑐣𑐵	लिकुना	थातंच्वने, पनातःगु, थानाच्वंगु
𑐮𑐶𑐖𑐮𑐵	लिजला	प्रतिविम्वित जः, प्रकाश
𑐮𑐶𑐢𑑄𑐳𑐵	लिधंसा	आड, भरोसा
𑐮𑐶𑐢𑐣𑐵	लिधना	आड, भरोसा
𑐮𑐶𑐧𑐮𑐵	लिबला	मस्त ग्याइगु अवस्था वा पहः
𑐮𑐶𑐳𑐵	लिसा	तनेगु, सायेगु, हाकनं तयेगु
𑐮𑐸𑑃𑐔𑐶	लुँचि	लुँया सिन्हः

[illegible]	लुँचु	लुँया धू
[illegible]	लुँजला	लुँ रंगया जः
[illegible]	लुँजला	सूर्द्यःया सुनौला प्रकाश
[illegible]	लुति	लुँया तिसा, लुँसिन्हः
[illegible]	लुँपौ	लुं सियातःगु पौ
[illegible]	लुँमिला	लुँयागु चन्द्रमा
[illegible]	लुँस्वां	लुं दयेकातःगु स्वां
[illegible]	लुति	इन्द्रायणी, भगवती
[illegible]	लुचु	लुचुक्क ल्होनेगु पहः, भंगलं पलाः छीगु पहः
[illegible]	लुदना	सन्तोष, सन्तुष्टी
[illegible]	लुधना	सन्तोष, सन्तुष्टी
[illegible]	लुपा	उपलब्धि, फाइदा
[illegible]	लुमना	सम्भना, स्मृति, याद
[illegible]	लुमंसु	लुमंगु पहः
[illegible]	लूजला	लूगु जः
[illegible]	लूमिला	नकतिनि लूगु तिमिला
[illegible]	लोकेश्वरी	लोकेश्वरया माजाः
[illegible]	ल्हाप्सा	पल्पसा, न्हसला
[illegible]	ल्हाब्सा	पल्पसा, न्हसला
[illegible]	वँचुमिला	वँचुगु रंगया मिला
[illegible]	वञ्जला	इहिपाःया कन्हय्कुन्हु

		त्यपू नापंया परिवार थः कुलदेवता इष्टदेवता पुज्याः वनेगु ज्या
𑐰𑐣𑐾𑐩𑐵	वनेमा	न्ह्यज्याः वनीम्ह
𑐰𑐣𑑂𑐟𑐵	वन्ता	पूर्व दिशा
𑐰𑐵𑐳𑐵	वासा	बुँ ज्वते याइम्ह बैल, दोहँ
𑐱𑑂𑐬𑐷𑐩𑐶𑐮𑐵	श्रीमिला	चन्द्रमा
𑐳𑐔𑐶𑐎𑐵	सचिका	सचिकाथें च्वंगु ह्याउँगु चिचीपुवःगु छताजि स्वांया नां, रिबन, धागो
𑐳𑐖𑐣𑐵	सजना	?
𑐳𑐟𑐦𑐮𑐶	सतफलि	छताजि स्वांया नां
𑐳𑐟𑐶	सति	निकटम्, प्रतिव्रता
𑐳𑐟𑐶𑐎𑐵	सतिका	घनिष्ट, निकटम्
𑐳𑐟𑐶𑐣𑐵	सतिना	नजिक, निकटम्
𑐳𑐟𑐶𑐳𑐵	सतिसा	सतिसाल, छताजि सिमाया नां
𑐳𑐩𑐵	समा	श्रृंगार, छाय्‌पा
𑐳𑐩𑐶𑐮𑐸	समिलु	भमचानाप वनीम्ह पासा

𑐳𑐩𑐷𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	समीस्वां	सम्सिमाय् ह्वइगु छताजि स्वांया नां
𑐳𑐬𑐵𑐳𑐸	सरासु	सब्बू चाया ई, सब्बू चान्हय्, सुनसान इलय्, छुं संगु चिस्सल व:गु स:
𑐳𑐳𑐸	ससु	सरस्वती, ससुमांजु
𑐳𑐳𑐸𑐢𑐵	ससुधा	सहश्रधारा, दोछिधा: ल:
𑐳𑐵𑐰𑐵	सावा	थुसां हलो सायेकेगु जोते यायेगु ज्या
𑐳𑐶𑐔𑐸	सिचु	शीतल, तांन्व:बलय् बा:व:गु, आनन्द वैगु ख्वाउँ फय्
𑐳𑐶𑐟𑐮𑐵	सितला	त:कै व:गु ल्वय् लायेकाबीम्ह अजिमाद्य:
𑐳𑐶𑐟𑐸	सितु	शुद्धगु घाँय्, दुबो
𑐳𑐶𑐣𑑂𑐴𑑅𑐥𑐟𑐵	सिन्ह:पता	सिन्ह: तिनात:म्ह मय्जु
𑐳𑐶𑐣𑑂𑐟𑐮𑐶	सिन्तलि	मल्लोंम्ह चित्या:गु म्ह दुम्ह मिसा, पातली
𑐳𑐶𑐬𑐥𑐵	सिरपा	पुरस्कार

𑐳𑐶𑐬𑐳𑐵	सिरसा	छताजि सिँ वा सिसौ सिमा
𑐳𑐶𑐬𑐶𑐩𑐵𑐫𑐵	सिरिमाया	श्रीमाया
𑐳𑐶𑐮𑐸	सिलु	गोसाइकुण्ड, शिवया दृश्य खनीगु पुखू
𑐳𑐶𑐮𑐸𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	सिलुस्वां	सिलुइ ह्वइगु तुयूगु स्वां
𑐳𑐶𑐮𑑂𑐮𑐵	सिल्ला	ने.सं.कथं प्यूगूगु ला
𑐳𑐶𑐳𑐵	सिसा	छताजि धातु वा चट्टान
𑐳𑐷𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	सीस्वां	सी (मैन, झौ) यागु स्वां
𑐳𑐸𑐔𑐸	सुचु	यचु, सफा
𑐳𑐸𑐖𑐮𑐵	सुजला	भिंगु जः
𑐳𑐸𑐖𑐸𑐮𑐵	सुजुला	भिंगु जः
𑐳𑐸𑐟𑐵	सुता	छताजि क्वखायेगु तिसा
𑐳𑐸𑐟𑐶	सुति	सुपाँय् नायाः वःगु लः, खसुति, शीत लः
𑐳𑐸𑐥𑐵𑐔	सुपाच	बादल
𑐳𑐸𑐩𑐟𑐶	सुमति	भिंगु मन, बिचाः, मतिइ दुम्ह मनू

सुमना	सुमना	भिंगु मन, बिचा:, मतिइ दुम्ह मनू
सुमलि	सुमलि	पुजाज्वलं तयेगु धकिं
सुमा	सुमा	इता: कायेगु ज्वलं, छगू धकि, थल
सुमि	सुमि	चम्चा पायेधंगु धव:चा, सुकुन्दाय् चिकं सायेगु धव:
सुमिना	सुमिना	चम्चा पायेधंगु धव:चा, सुकुन्दाय् चिकं सायेगु धव:
सुमिला	सुमिला	चन्द्रमा, तिमिला
सुलचन	सुलचन	चस्मा, सुलचं
स्वना	स्वना	पलिस्था
स्वन्ति	स्वन्ति	स्वन्हु तिथि, तिहार
हनाबना	हनाबना	आदर, सम्मान, सत्कार
हलिमलि	हलिमलि	सकिमिला पुन्हीकुन्हु द्य:, देग:, चिभा:या न्ह्य:ने ब्वैगु थीथी बूगु बुब:या चित्रकला प्रदर्शन

हसना	हसना	सूचं, सन्देश, बुखँ, चान्हय् ह्वास्स नस्वाइगु म्हासुगु चिचीप्वःगु स्वां, रजनीगन्धा स्वां
हामा	हामा	अभिभावक, संरक्षक, छेँया नायः वा नकिं
हावलासा	हावलासा	पल्पसा, न्हसला
हिसि	हिसि	नासलं ल्यूम्ह, बांलाःम्ह, कलां भयब्यूम्ह
हिसिला	हिसिला	नासलं ल्यूम्ह, बांलाःम्ह, कलां भयब्यूम्ह
हिसिलिना	हिसिलिना	हिसिं भयब्यूम्ह
हिसू	हिसू	परिवर्तन
हेराथकुं	हेराथकुं	हीरा थें जाःम्ह मयजु
ह्याउँबाला	ह्याउँबाला	ह्याउँगु क्वखा
ह्यूपाः	ह्यूपाः	क्रान्ति, विप्लवी, परिवर्तन, हिसू
ज्ञानथकुं	ज्ञानथकुं	छताजि स्वांया नां

– ० –

मिजं मस्तय्‌गु नां

रञ्जना आखः	नां	अर्थ
अइल	अइल	लिपांम्ह मचा
अगिंमथः	अगिंमथः	गबलें मसीकथं न्ह्याबलें मि च्याना च्वनीगु, अग्निमथ, यलया अग्निमथ
अगिन	अगिन	अविरल
अघौ	अघौ	अबेला, कुबेला
अजिल	अजिल	तिसिमाय्‌ ह्वइगु चिचीप्वःगु तुयुगु स्वां
अनि	अनि	नमस्कार, अन्याये, भागियाये
अजः	अजः	उलुपा
अजल	अजल	उलुपा
अजू	अजू	आश्चर्य
अतल	अतल	चमेना, तुच्चा
अपसन	अपसन	अपसं
अमय	अमय	ला, न्या, ख्यें, लाभा, माय्‌, छ्याः बोध याइगु खँग्वः
अमलि	अमलि	तराजु, अमू
अमेली	अमेली	हनाबना
अमू	अमू	तराजु, ताल्जु, लनेगु ज्याभः

𑐀𑐬𑐵	अरा	दाजु
𑐀𑐮𑐏	अलख	अलः
𑐀𑐮𑑄𑐐𑐷	अलंगी	अलौकिक शक्ति दुम्ह
𑐀𑐴𑐣𑑂𑐟	अहन्त	गर्मीया तिन्हिनय्
𑐀𑐴𑐮	अहल	शिकार
𑐀𑐥𑐳𑑄	अपसं	व्रत
𑐀𑐳𑑂𑐰 (𑐀𑐳𑑂𑐰𑐫)	अस्व (अस्वय)	आपाः हः दैगु भ्काः सिमाय् भ्वाम्मचिंक चिचीप्वःगु म्हासुक ह्वइगु स्वां
𑐁𑐏𑐾	आखे	अक्षता, कीगः
𑐁𑐐𑐵	आगा	चा थल, चाया त्यप
𑐁𑐑𑐵	आघा	तग्वःगु चाया थल
𑐁𑐖𑐵	आजा	बाज्या
𑐁𑐖𑐸	आजु	बराजु
𑐁𑐖𑑂𑐖𑐸	आज्जु	उद्देश्य, तातुना
𑐁𑐥𑐸𑐮𑐸	आपुलु	उत्सुकता
𑐁𑐧𑐵	आबा	तःबाः
𑐁𑐨𑐷𑐬	आभीर	लिच्छिविकालया छगू जात, सापू
𑐁𑐮	आल	कं दुगु गसिमाय् भ्वाम्मचिंक ह्वइगु वँचुगु स्वां
𑐁𑐮𑑅	आलः	सर्गः, आकास
𑐁𑐳𑐵𑐩𑐬𑐸	आसामरु	आसा मदुम्ह, आसा मयाइम्ह

𑐂𑐎𑐣	इकन	यक्व, आपाः
𑐂𑐎𑐸	इकु	रिङ्गता
𑐂𑐟𑐵𑐎	इताक	इताः
𑐂𑐣𑐵𑐥	इनाप	अनुरोध
𑐂𑐣𑐵𑐫𑑂	इनाय्	गणेश
𑐂𑐣𑐵𑐳	इनास	गणेश
𑐂𑐧𑐶	इबि	ईख, डाह, द्वेष
𑐂𑐮	इल	समय, ई
𑐂𑐮𑐵𑐩	इलाम	इलां(च्वःया फुसय् तयेगुभ्फल्लर)
𑐄𑐖𑑄	उजं	आदेश, हुकुम
𑐄𑐖𑐣	उजन	आदेश, हुकुम
𑐄𑐗𑐵𑐣	उझान	केब
𑐄𑐟	उत	द्वँचिंगु सुपाँय्
𑐄𑐣	उन	रंग
𑐄𑐩𑐹	उमू	ताल्जु
𑐄𑐮𑑅 (𑐄𑐬𑑅)	उलः (उरः)	उल्का, न्हिपंताहाः नगु
𑐄𑐦𑑀𑐥𑐮𑐾	उफोपले	छताजि नस्वाःगु वँचुगु स्वां, लिली, नीलकमल
𑐄𑐦𑑀𑐮	उफोल	छताजि नस्वाःगु वँचुगु स्वां, लिली, नीलकमल
𑐄𑐨𑐣	उभन	अत्याधिक
𑐄𑐩𑐸𑐮𑐶	उमुलि	अमू, ताल्जु
𑐌𑐩𑑂𑐳	ओम्स	माकःधुँ, भालु

𑐎𑐖𑐶	कजि	संयोजक
𑐎𑐣𑐎	कनक	बुद्ध मध्ये छम्ह
𑐎𑐣𑑂𑐠𑐎	कन्थक	सिद्धार्थ गइगु चेतक सल च्यः
𑐎𑐥𑑄 (𑐎𑐥𑐣)	कपं (कपन)	इन्द्र धनुष, लाय्‌लामा
𑐎𑐫𑐮	कयल	चिनिया चा थल
𑐎𑐮𑐏	कलख	कलः, पुजा थल
𑐎𑐵𑐮𑐶𑐳	कालिस	आकिवं
𑐎𑐶𑑄𑐎𑐬	किंकर	हारतिमांया चिधिकःम्ह काय्
𑐎𑐶𑐔𑑅	किचः	छायाँ, गाजः
𑐎𑐶𑐎𑐶𑑄𑐥𑐵	किकिंपा	द्यःया छ्यनय् च्वंगु तिसा
𑐎𑐶𑐔𑐮	किचल	छायाँ, गाजः
𑐎𑐶𑐥𑐵𑐮𑐸	किपालु	छायाँ
𑐎𑐶𑐨𑐹	किभू	क्यपू, न्याताजि अन्न बूबः गुर्जुपिन्त दान यायेगु वस्तु
𑐎𑐶𑐳𑐮𑐶	किसलि	द्यःयात छाइगु जाकि व ग्वय् दुगु सलिं
𑐎𑐷𑐐𑑅	कीगः	पुज्यायेगु जाकि
𑐎𑐷𑐐𑐮	कीगल	पुज्यायेगु जाकि
𑐎𑐸𑐔𑐸	कुचु	पीसे, म्हय् उलुउलु मिनीगु पहः, घुस
𑐎𑐔𑐶𑐮𑐵	कचिला	छता विखालु जडिबूटी
𑐎𑐸𑐮𑐵𑑄	कुलां	क्षितिज, बँ व सर्गः स्वाःगु थें तावाकं खनीगु थाय्

𑐎𑐸𑐮𑐶	कुलि	मितेरी, पासा
𑐎𑐸𑐮𑐶𑐳	कुलिस	....
𑐎𑑂𑐰𑐩𑐶𑐮𑐸	क्वमिलु	थः क्वय् च्वनाः मेपिन्त हनाबना तयाः नाइक खँ ल्हाइम्ह
𑐎𑑂𑐰𑐵𑑅𑐗𑑅	क्वाःजः	तापमान, तापक्रम
𑐎𑑂𑐰𑐵𑐠	क्वाथ	किल्ला, गढ
𑐎𑑂𑐰𑐵𑐟𑐸	क्वातु	दुग्यंगु, स्यल्लाःगु, कत्तीगु, कस्सीगु
𑐏𑐳𑐸	खसु	कुहिरो, हुस्सु
𑐏𑑂𑐫𑐮𑐸	ख्यलु	म्हपुजाय् मन्दलय् च्याकीगु ख्वाः हाकःगु इताः
𑐏𑑂𑐰𑐳𑐸	ख्वसु	सुपाँय्
𑐏𑐳𑐸𑐟𑐶	खसुति	सुपाँय्या लः
𑐐𑐖𑐹 (𑐐𑐖𑐸𑐮)	गजू (गजुल)	देगःया दकलय् च्वय् च्वकाय् च्वंगु ब्व
𑐐𑐳𑐶	गसि	गयेगु थाय्, लहरा
𑐐𑐵𑐖𑑅	गाजः	किचः, किपालु, हाँगाबिंगा दुगु झाडी
𑐐𑐸𑑃𑐳𑐶	गुँसि	सिमाया लहरा, जंगली ताःहाकःगु घाँय्

𑐐𑐸𑐣𑐹	गुनू	सुकूचिंगु फकंया दं, च्याकेबलय् नस्वाइगु छगू जडिबुटी
𑐐𑐸𑐮𑐸	गुलु	ग्वल्लाःगु अय्लाः मुनीगु चा थल, अय्लाखं वा थ्वं काःम्ह मनू, नसालु, लत लगेजूम्ह
𑐐𑐸𑐮𑑂𑐥𑐵𑑅	गुल्पाः	पिण्डपात्र
𑐐𑐸𑐮𑐸𑐨𑐵𑑅	गुलुभाः	गुँच्वका
𑐐𑑂𑐫𑐳𑐸	ग्यसु	तौल, वजन, धिसिमिसि,स्यल्लाः
𑐐𑑂𑐰𑐫𑑂𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	ग्वय्स्वां	मखमली स्वां, किजापुजायात मदयेक मगाःगु स्वां
𑐐𑑂𑐰𑐳𑐵𑐮	ग्वसाल	योजना, आयोजना
𑐑𑐮𑐶	घलि	घण्टा वा ४४ मिनेट (पुलांभासं)
𑐑𑑅𑐩𑐵𑑅	घःमाः	अनौ, स्टेरिङ्ग, ह्याण्डिल
𑐑𑐸𑐮𑐸	घुलु	ज्यापु, किसान
𑐔𑐎𑑄	चकं	खुल्ला थाय्, न्हिला ख्वाः, न्ह्यू ख्वाः
𑐔𑐣𑑂𑐟𑐵𑑅	चन्ताः	चञ्चल स्वभावम्ह मनू
𑐔𑐮𑑄	चलं	चिब्यागु छम्ह जक वनेज्यूगु लँ
𑐔𑐮𑐏	चलख	पहिरो
𑐔𑐮𑑅	चलः	पहिरो, भूक्षय
𑐔𑐵𑐃	चाई	चाकुगु माकुगु छतांबेस
𑐔𑐶𑐄𑐟𑐵𑑅	चिउताः	वास्ता, सरोकार

𑐔𑐶𑐟𑐸	चितु	वास वःगु दथ्वी हाकुगु पु दयाः छचाःखेरं च्वामुसेच्वंगु ह्याउँगु हः दुगु स्वां
𑐔𑐶𑐥𑐵𑐮𑐸	चिपालु	श्रेष्ठतय् छगू थर
𑐔𑐶𑐩𑐹	चिमू	सिन्हं थल
𑐔𑐶𑐟𑐶	चिति	छताजि सिँ
𑐔𑐶𑐟𑐸	चितु	छतावि जडिबूटी
𑐔𑐷𑐨𑐵𑑅	चीभाः	चैत्य
𑐔𑐸𑐮𑐶	चुलि	अंकूर
𑐔𑑂𑐰𑐵𑐥𑐸	च्वापु	हिउँ, बरफ
𑐕𑐸𑐩𑐵𑑄	छुमां	संकेत
𑐖𑑅	जः	ज्योति, प्रकाश
𑐖𑑅𑐟𑐶	जःति	सदस्य
𑐖𑑅𑐩𑐹	जःमू	जपमाला
𑐖𑑅𑐳𑐶	जःसि	सिजःया खासि
𑐖𑑅𑐮𑐹	जःलू	लूगु जः
𑐖𑐟𑐶	जति	ज्योति
𑐖𑐸𑐩𑐶	जुमि	लँजुवाः, बटुवा
𑐖𑐹𑐖𑑄	जूजं	हामू, हुलाकी, भ्वय् धाःवनीम्ह मनू
𑐖𑐶𑐴𑐾𑐬𑐵	जिहेरा	हेरा थें यःम्ह
𑐖𑐸𑐖𑐸	जुजु	राजा
𑐖𑑁𑐨𑐣	जौभन	योवन, युवा

𑐖𑑂𑐫𑐵𑐣	ज्यान	प्राण
𑐗𑐵𑐳𑐸	झासु	आराम, विश्राम
𑐗𑐸𑐩𑐶	झुमि	गुँइ, जंगलय् च्वनीपिं
		आदिवासी, बेहोसीपना
𑐗𑑂𑐫𑐵𑐩𑐶	झ्यामि	स्वयमसेवी, लय्ताःच्यः,
		लय्ताः ज्यामि
𑐗𑑂𑐰𑐵𑐟𑐵	झ्वाता	प्रतिमा, सालिक
𑐗𑑂𑐰𑐵𑐮𑐵	झ्वाला	झरना, क्वब्वाःलः
𑐟𑐖𑐶	तजि	विवेक
𑐟𑐠𑐵𑐐𑐟	तथागत	बुद्धया छगू नां
𑐟𑐰𑐣	तवन	वीरता
𑐟𑐥𑐣	तपन	दुगुलिइ व दुथाय् हाकनं
		तनाबीगु ज्या
𑐟𑐫𑑂𑐖𑐸	तय्जु	आकाझाकां खनीगु
𑐟𑑅𑐖𑐶	तःजि	महत्त्वपूर्ण
𑐟𑐵𑐟𑐸𑐣𑐵	तातुना	लक्ष्य, उद्देश्य
𑐟𑐶𑐎𑐶	तिकि	फुति, थोपा
𑐟𑐶𑐎𑐸	तिकु	तिख्खर
𑐟𑐶𑐧𑑅	तिबः	तेवा, आडभरोसा, ग्वाहालि
𑐟𑐶𑐮𑐴𑐶𑐮	तिलहिल	तिसा, आभूषण
𑐟𑐸𑐎𑐸	तुकु	सिन्हः (मचाभासं)
𑐟𑐸𑐖𑐣	तुजन	माफिक
𑐟𑐸𑐟𑐸𑐩𑐵𑐣	तुतुमान	दुरु (मचाभासं), दुरु थें तुयूम्ह

𑐟𑐸𑑃𑐥𑐸	तुँपु	धारणा
𑐟𑐸𑐂𑐩𑐶𑐮	तुइमिल	तुयूगु मिला, चन्द्रमा
𑐟𑐸𑐫𑐹	तुयू	तुइसेच्वंगु उं (रंग), श्वेत
𑐟𑐹𑐖𑑅	तूजः	पहः
𑐟𑑂𑐰𑐮𑐣	त्वलन	तोरण
𑐠𑐎𑐹	थकू	थकुरी, ठाकुर, क्षेत्री, जातय् दकलय् च्वय्या वर्ग
𑐠𑐣𑐶	थनि	थौं, आः
𑐠𑐥𑐹	थपू	विकास, उन्नति
𑐠𑐵𑐥𑐣	थापन	स्थापना, थापना
𑐠𑐵𑐫𑑂𑐨𑐸	थाय्भु	तःजिगु भ्वजय् छ्यलीगु कँय्भु
𑐠𑐶𑐔𑐶𑐮	थिचिल	उखे
𑐠𑐷𑐖𑑅	थीजः	थीगु जः
𑐠𑐷𑐣𑐐𑐸	थीनगु	थीगु तारा
𑐠𑐷𑐩𑐟	थीमत	आपाः जः दुगु थीगु मत
𑐠𑐸𑐮𑐸𑐰𑐵	थुलुवा	सिरपा, इनाम
𑐡𑐧𑐸𑐮𑐶	दबुलि	मञ्च, दबू, स्टेज
𑐡𑐳𑐶	दसि	प्रमाण
𑐡𑐳𑐸	दसु	उदाहरण
𑐡𑐵𑐟𑐶	दाति	माहिला
𑐡𑐵𑐦𑑀	दाफो	दाफ्वःस्वां
𑐡𑐶𑐎𑐸	दिकु	बिसौनी, स्टेशन
𑐡𑐶𑐐𑐶	दिगि	बौद्ध आगं

𑐡𑐶𑐥𑑄𑐏𑐵	दिपंखा	दिपंकर यात्रा
𑐡𑐶𑐥𑐸	दिपु	बिसौनी, स्टेशन
𑐡𑐶𑐳𑐶	दिसि	संल्हू, संक्रान्ति
𑐡𑐸𑐎𑐸𑐮𑐸	दुकुलु	पुष्टगु, दंकदुगु, जाःगु
𑐡𑐸𑐐𑐣	दुगन	दोब्बर
𑐡𑐸𑐐𑐮	दुगल	मेरुदण्ड
𑐡𑐸𑐔𑐶	दुचि	संस्कृति, तजिलजि
𑐡𑐸𑐖𑐮	दुजल	सदस्य
𑐡𑐸𑐡𑑄	दुदं	भरिपूर्ण
𑐡𑐸𑐟𑐶𑐣𑐵	दुतिना	समर्पण, दोहलपा
𑐡𑐸𑐣𑑂𑐟𑐵	दुन्ता	समर्पण, दोहलपा
𑐡𑐸𑐢𑐣	दुधन	पुरखाया सम्पत्ति
𑐡𑐾𑐏𑐵	देखा	दीक्षा
𑐡𑐾𑐐𑐹	देगू	सिन्काधुं
𑐡𑐾𑐕𑐵	देछा	उपहार
𑐡𑐾𑐥𑑄	देपं	ब्याज
𑐡𑐾𑐧𑑅	देबः	ब्वःनेया ब्व, बः, पौ
𑐡𑐾𑐰𑑅	देवः	पिबःसा
𑐡𑐾𑐰𑐵	देवा	दीप, पाला
𑐢𑐮𑐶	धलि	धौ
𑐢𑑅𑐩𑐹	धःमू	मू दुजः
𑐢𑐵𑐎𑐸	धाकु	तःग्वःफय्
𑐢𑐸𑐎𑐸𑐩𑐵𑐣	धुकुमान	कौतुहल, सस्पेन्स

𑐢𑐸𑑃𑐖𑐸	धुँजु	धुँ थें वीर, बहादुरम्ह
𑐢𑐸𑐣𑑂	धुनू	बुल्लुसे च्वंगु खसु, तुवाँलो
𑐢𑐸𑐳𑑅	धुसः	रसायनविद्, धुलय् ल्वाकज्याःगु लुँ लिकाये सःम्ह
𑐢𑐹𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	धूस्वां	तकितकि जुयाः भ्वाम्म ह्वइगु ह्याउँगु छताजि स्वांया नां
𑐣𑐏𑐮	नखल	नखः, चाडपर्व
𑐣𑐐𑐟𑐶	नगति	तारा
𑐣𑐐𑐸	नगु	तारा
𑐣𑐐𑐸𑐩𑐵𑐣	नगुमान	पात्रो
𑐣𑐔𑐸	नचु	मिहिन, धूथें मिहिन
𑐣𑐧𑐶	नबि	ऊनं थानातःगु कापः
𑐣𑐧𑐸	नबु	ऊनं थानातःगु कापः
𑐣𑐩𑐶	नमि	मि च्याःगु सर्गः, ह्याउँगु निभाः
𑐣𑐰𑐵𑑅	नवाः	मिश्री
𑐣𑐳𑐣	नसन	नसंचा, सुथ, मिर्मिरे
𑐣𑐳𑐣𑐵	नसना	मिर्मिरे, नसंचा, सुथ
𑐣𑐳𑑄	नसं	सर्गः, आकास
𑐣𑐳𑑄𑐔𑐵	नसंचा	प्रभात, सूर्दः लुइन्त्यःया ई
𑐣𑐳𑑂𑐰𑐵𑑅	नस्वाः	सुगन्ध, वासना
𑐣𑐵𑐫𑑅	नायः	अध्यक्ष, नाइके, नेता
𑐣𑐵𑐫𑐹	नायू	कमलो, कलिलो
𑐣𑐵𑐳𑐮	नासल	हिसिं भयूब्यूगु, कलापूर्ण, रसपूर्ण

𑐣𑐵𑐳𑑅	नासः	कलां जाःगु, हिसिं भय्‌ब्यूगु
𑐣𑐶𑐐𑐮	निगल	शहर
𑐣𑐶𑐥	निप	शुद्ध, पवित्र
𑐣𑐶𑐥𑐸	निपु	निगू हाकःगु वस्तु
𑐣𑐶𑐨𑐵𑐮	निभाल	सूर्द्यःया किरण
𑐣𑐶𑐨𑐵𑑅	निभाः	सूर्द्यःया लुमुगु व क्वाःगु जः
𑐣𑐶𑐮𑐏	निलख	पवित्रगु लः
𑐣𑐶𑐳𑐸	निसु	मसिनो, नचु, मिहीन
𑐣𑐷𑐮𑑅	नीलः	शुद्ध पवित्रगु नीगु लः
𑐣𑐸𑐐𑑅	नुगः	हृदय, मुटु
𑐣𑐸𑐐𑐮	नुगल	हृदय, मुटु
𑐣𑐾𑐥𑐵𑑅	नेपाः	नेपाल
𑐣𑐾𑐰𑐵𑑅	नेवाः	नेपाःया स्वनिगलय्‌ च्वनीपिं प्रमुख आदिवासी जाति
𑐣𑑂𑐴𑐶𑐮𑐸	न्हिलु	न्हिसुदंगु ख्वाः, न्हिलाख्वाः
𑐣𑑂𑐴𑐶𑐳𑐸	न्हिसु	प्रशन्नता
𑐣𑑂𑐴𑐶𑐮𑐵𑐳𑐸	न्हिलासु	प्रशन्नता
𑐣𑑂𑐴𑐹	न्हू	नविन, नूतन
𑐣𑑂𑐴𑐹𑐳𑑅	न्हूसः	नव आवाज
𑐣𑑂𑐴𑐹𑐕𑐾𑑃	न्हूछेँ	न्हूगु छेँ
𑐣𑑂𑐴𑐹𑐖𑑅	न्हूजः	न्हूगु जः, नकतिनि लूगु जः
𑐣𑑂𑐴𑐹𑐢𑐵𑑅	न्हूधाः	नवीकरण
𑐣𑑂𑐴𑑂𑐫𑐖𑑂𑐫𑐵𑑅	न्ह्यज्याः	न्ह्यःने वनीम्ह

न्ह्यलु	न्ह्यलु	अग्रज, अगुवा, नेता, न्ह्यचिलीम्ह मनू
न्ह्यलुवा	न्ह्यलुवा	अग्रज, लँ क्यनीम्ह, पथ प्रदर्शक, अगुवा
न्हिलासु	न्हिलासु	मुस्कान, हँसिलो
न्ह्यूख्वाः	न्ह्यूख्वाः	हसमुख, न्हिलाख्वाः
न्ह्यूसः	न्ह्यूसः	मुस्कान सः, न्ह्यूगु सः
न्ह्यैपु	न्ह्यैपु	यैपुगु, यःगु, मनोरञ्जनात्मक
न्वकू	न्वकू	उपाध्यक्ष
पताः	पताः	ध्वजा, ध्वःखः, देगलय् व बाहाः बहिलिइ न्ह्यःने यखाइगु सिजः, ली वा लुँया ताःहाकःगु पताः
पलाख	पलाख	पलाः, पाइला
पलिमा	पलिमा	बाजंया छगू ताल
पलेहः	पलेहः	पलेस्वां, कमल स्वांया हः
पामलः	पामलः	पा जुया कःवैगु मलः, चट्याङ्ग, छैंय् कःसा चिरि बाइगु मलः
पास्वां	पास्वां	ग्वयूस्वां हनातःगु माः
पिकापू	पिकापू	गुथिया नियम सफू
पिचु	पिचु	सम्म, माथंवंगु यच्चुसे, चुलुगु
पिलु	पिलु	धैर्य
पिवान	पिवान	म्हुतुं प्वीगु छताजि बाजं, पिवांचा

𑐥𑐶𑐰𑐵𑑅	पिवाः	पिवाल, पाले, चौकिदार, पहरेदार
𑐥𑐷𑐖𑐵	पीजा	ग्वःजाय् च्वकाय् मिखा कंकेत थें माय् वा हाकुमुस्या तिकातःगु, ब्वाईंया
𑐥𑐸𑐟𑐵	पुता	थःम्हं बुइकाम्ह दकलय् यःम्ह मचा
𑐥𑑁𑐨𑐵𑑅	पौभाः	थाङ्का, ख्वातुगु कापतय् च्वयातःगु परम्परागत चित्रकला
𑐦𑐸𑐖𑐸	फुजु	ज्यू, फु धैगु अर्थ
𑐧𑐏𑐸𑐩𑐡	बखुमद	बौस्वां, करवीर स्वां
𑐧𑐵𑐠𑑅	बाथः	चलाखम्ह, कतिलाके सःम्ह, न्हीकीम्ह विदुषक
𑐧𑐶𑐖𑑄	बिजं	समापन, विसर्जन, अन्तिम
𑐧𑐶𑐳𑑂𑐎𑐣	बिस्कन	अलग्ग, बेग्लै
𑐰𑐶𑐎𑐸	विकु	बेखा, फोहार लः वनीगु ध्वंप्वाः
𑐰𑐶𑐎𑐸𑐟𑐶	विकुति	चान्हय् चाःहिलीपिं प्रहरी, बेखाध्वं
𑐧𑐷𑐣𑐶𑐨𑐵𑑅	बीनिभाः	बीत्यंगु ह्याउँगु निभाः
𑐧𑐸𑐮𑐵	बुला	कः, स्यः, क्वें तयाः दयेकातःगु भ्वय्या छता क्वाः कःक्वाः
𑐧𑐸𑐮𑐸	बुलु	कःनि, मुस्या, छ्व व मेमेगु बूबः सियाः क्यलाः लखय्

		दायेकाः त्वनेगु छता नसा
𑐧𑐶𑐴𑐵𑑃𑐔𑐸𑐮𑐷	बिहाँचुली	नसंचा इलय् हालीगु नेवाः म्येया धुन, लय्
𑐧𑐾𑐏𑐵	बेखा	बिकुध्वं, ध्वंप्वाः, मस्त मम्वाःपिनि म्वाःम्ह काय्या नां
𑐧𑑂𑐰𑐵𑐫𑑂𑐳𑐸	ब्वाय्सु	विशेषण
𑐨𑐮𑐶𑑄	भलिं	भण्डारी
𑐨𑑅𑐖𑐸	भःजु	भट्ट, ब्राम्हण
𑐨𑐵𑐐𑐶	भागि	अन्याय
𑐨𑐵𑐖𑐸	भाजु	श्रीमान्, भलादमी
𑐨𑐵𑐧𑐵	भाबा	द्यः (मचाभासं)
𑐨𑐶𑑄𑐎𑐵𑐖𑐷	भिंकाजी	भिंम्ह, भिंतुनीम्ह मनू
𑐨𑐶𑑄𑐏𑑂𑐰𑐵𑑅	भिंख्वाः	भिंम्ह मनूया ख्वाः लसिवःम्ह मनू
𑐨𑐶𑑄𑐖𑑅	भिंजः	भिंगु बांलाःगु नीगु जः
𑐨𑐶𑑄𑐥𑐹	भिंपू	मुगा, छताजि ह्याउँगु रत्न
𑐨𑐶𑑄𑐮𑐵	भिंला	भिंगु महिना
𑐨𑐸𑐏𑐵	भुखा	लौका, तुम्बा
𑐨𑐸𑐖𑐸	भुजु	श्रेष्ठ जातिया छगू थर
𑐨𑐸𑐏𑐵𑐫𑑂	भुखाय्	भूकम्प
𑐨𑐸𑐖𑑂𑐫𑐵𑑅	भुज्याः	संरक्षक
𑐨𑐸𑐮𑐵𑑄	भुलां	जादुगर
𑐨𑐸𑐮𑐸𑑄	भुलुं	छम्ह देवीया नां, सुपतलि

𑐩𑐔𑐵𑐎𑐵𑐖𑐷	मचाकाजी	चीधिकःम्ह काय्यात मायां सःतीगु पहः
𑐩𑐟𑐖𑑅	मतजः	मतया जः, दीप, प्रकाश
𑐩𑐟𑐵𑐥	मताप	एकसुर
𑐩𑐟𑐶	मति	मन, दिल, हृदय
𑐩𑐟𑐶𑐐𑑅	मतिगः	मायाया थाय्
𑐩𑐟𑐶𑐖𑑅	मतिजः	प्रेम किरण
𑐩𑐟𑐸𑐎	मतुक	श्रीपेच, मुखः, तपुलि
𑐩𑐟𑐹	मतू	मुकुट, श्रीपेच
𑐩𑐣	मन	हृदय, दिल, मति
𑐩𑐣𑐹	मनू	मानव, मान्छे, व्यक्ति
𑐩𑐵𑐠𑑄	माथं	थःगुपना, तरिका, समथल
𑐩𑐣𑑂𑐡𑑅	मन्दः	मण्डप, मण्डल
𑐩𑐮𑑅	मलः	वज्र, चट्याङ्ग, ड्रागन
𑐩𑐮𑐏	मलख	वज्र, चट्याङ्ग, ड्रागन
𑐩𑐴𑐵𑐖𑐸	महाजु	सिपाही
𑐩𑐵𑐎𑐸	माकु	काजुयागु थें साःगु सवाः
𑐩𑐶𑐖𑑅	मिजः	मियागु जः, राप, ज्वाला
𑐩𑐶𑐖𑐮	मिजल	मियागु जः, राप, ज्वाला
𑐩𑐶𑐔𑐹	मिचू	अंगःचु
𑐩𑐶𑐟𑑂𑐳𑐶	मित्सि	दाख, अंगुर
𑐩𑐶𑐩𑐮𑑅	मिमलः	मि जुयाः कःवैगु मलः, चट्याङ्ग
𑐩𑐶𑐮𑐵𑐏𑑀𑑄	मिलाखों	बच्छि च्याःगु सिँका

𑐩𑐶𑐮𑐵𑐥𑑂𑐰𑐵𑑅	मिलाप्वाः	चिलाखथें च्याइगु मि च्याःगु सिँ
𑐩𑐶𑐮𑐵𑐮𑐹	मिलालू	लूगु तिमिला
𑐩𑐸𑐏𑑅	मुखः	मुकुट, पगडी
𑐩𑐸𑐏𑐹	मुखू	कोपिला
𑐩𑐸𑐳𑑂𑐫𑐵𑑅	मुस्याः	चिलाख, चिराग
𑐩𑐹𑐖𑑅	मूजः	म्हया क्वाःजः, मू दुजः, कार्य समिति, सदस्य
𑐩𑐹𑐟𑐶	मूति	यति, साःगु भिंगु ध्वँ
𑐩𑐹𑐳𑑅	मूसः	पीजा कंगु अय्लाः, मिखाकंगु ब्वाईया वःगु साःगु अय्लाः
𑐩𑐹𑐳𑐮	मूसल	पीजा कंगु अय्लाः, मिखाकंगु ब्वाईया वःगु साःगु अय्लाः
𑐩𑐹𑐳𑑂𑐰𑐵𑑄	मूस्वां	बुंगद्यःयात छाइगु सियूगु नस्वाःगु स्वां
𑐩𑑂𑐴𑐐𑐳	म्हगस	सपना, स्वप्न
𑐫𑐔𑐸	यचु	निर्मल, कञ्चन, सफा
𑐫𑐖𑐸 (𑐫𑐖𑑂𑐖𑐸)	यजु (यज्जु)	यःम्ह, प्रिय, प्यारी
𑐫𑐖𑑂𑐫𑐹	यज्यू	यःम्ह, प्रिय, प्यारी
𑐫𑐟𑐶	यति	मूति
𑐫𑑄𑐎𑐸𑐮𑐶	यंकुलि	इशान, उत्तर-दक्षिण कोण
𑐫𑐩𑐶	यमि	यँया बासिन्दा
𑐫𑐩𑐸	यमु	याउँगु, हल्कागु

𑐫𑐬	यर	प्रिय, यःम्ह
𑐫𑐬𑐵	यरा	प्रिय, यःम्ह
𑐫𑐬𑐒𑑂𑐐	यरङ्ग	शोभायमान, तसकं बांलाःगु
𑐫𑐬𑐾	यरे	प्रिय, यःम्ह
𑐫𑐮𑐧𑐸𑐎𑑅	यलबुकः	इन्द्रकमल स्वां
𑐫𑐮𑐸	यलु	यलम्बर
𑐫𑐵𑐄𑑃𑐳𑐸	याउँसु	शान्ति
𑐫𑐵𑐳𑐸	यासु	क्रिया
𑐫𑐵𑑄𑐮𑐔𑑄	यांलचं	दूरबिन, टेलिस्कोप
𑐫𑐵𑑄𑐮𑐸	यांलु	तापाकं तापाक्क खनीगु दृश्य
𑐫𑐶𑐔𑐶𑐮	यिचिल	थुखे
𑐫𑐿𑐥𑐸	यैपु	यःगु, न्ह्यैपुगु
𑐮𑐎𑐳	लकस	वातावरण, पर्यावरण
𑐮𑐏𑐸	लखु	लः, मुलु ध्वायेगु अंगू
𑐮𑐧𑐸	लबु	छ्वाल, तरङ्ग, किसिदम्बो
𑐮𑐫𑑂𑐟𑐵𑑅	लय्ताः	खुशी
𑐮𑐳𑐎𑐸𑐳	लसकुस	स्वागत
𑐮𑐳𑐣𑐵	लसना	सभ्य, लय्ताः, खुशी
𑐮𑐳𑐥𑐵	लसपा	हर्ष
𑐮𑐳𑑄	लसं	लय्ताल
𑐮𑐴𑐣	लहन	शिष्टता, संस्कृति, सभ्यता
𑐮𑐴𑐣𑐵	लहना	सभ्य, सभ्यता
𑐮𑑅𑐳𑐵𑑅	लःसाः	कपं, लाय्लामा, इन्द्रधनुष

𑐮𑑃𑐖𑐸𑐰𑐵𑑅	लँजुवाः	पथिक, बटुवा
𑐮𑐵𑐫𑑂𑐎𑐹	लाय्कू	राजदरवार, जुजु च्वनीगु छेँ
𑐮𑐵𑐫𑑂𑐥𑐸	लाय्पु	राजकुमार
𑐮𑐵𑐫𑑂𑐮𑐵𑐩𑐵	लाय्लामा	इन्द्रधनुष, कपं,
𑐮𑐵𑑄𑐦𑑂𑐰𑑅	लांफ्वः	छ्यायेपीगु ज्या
𑐮𑐶𑐔𑑅	लिचः	दोपं, अवगाल, अजय्, परिणाम
𑐮𑐶𑐔𑑂𑐰𑑅	लिच्वः	नतिजा, परिणाःम
𑐮𑐶𑐔𑐹	लिचू	ञंया घःचाः
𑐮𑐶𑐖𑑅	लिजः	प्रतिविम्वित जः, प्रकाश
𑐮𑐶𑐢𑐣	लिधन	लिधंसा, भरोसा
𑐮𑐶𑐥𑐹	लिपू	लिसः
𑐮𑐶𑐥𑐸𑐟	लिपुत	लिसः
𑐮𑐶𑐥𑐸𑐮	लिपुल	लिसः
𑐮𑐶𑐧𑑅	लिबः	लिधंसा, ल्यूने बीगु बः
𑐮𑐶𑐧𑐶	लिबि	पार्क, छेँया जःखः च्वंगु चकं थाय्
𑐮𑐶𑐳𑐣	लिसन	जवाफ
𑐮𑐶𑐳𑐰𑐵𑑅	लिसवाः	परिणाम, लिच्वः
𑐮𑐶𑐳𑑄	लिसं	सामान स्वायेगु वस्तु, रसायन
𑐮𑐶𑐳𑑅	लिसः	प्रतिध्वनि, उत्तर, जवाफ
𑐮𑐸𑑃 𑐐𑐖𑐹	लुँगजू	मोहनी, फूलपाती व जंक्व यायेत माःगु स्वां

𑐮𑐸𑑃𑐖𑑅	लुँजः	लुँयागु थें ह्याउँ म्हासुगु जः, सुनौलो प्रकाश
𑐮𑐸𑑃𑐔𑐶	लुँचि	लुँसिन्हः
𑐮𑐸𑑃𑐨𑑂𑐫𑐵𑑅	लुँभ्याः	लुं सियातःगु कलात्मक भ्याः
𑐮𑐸𑑃𑐣𑐶𑐨𑐵𑑅	लुँनिभाः	सुर्दः ल्वीगु-बीगु इलय्‌या ह्याउँगु जः
𑐮𑐸𑑃𑐥𑐟𑐵𑑅	लुँपताः	लुँयागु पताः, ध्वाँय्
𑐮𑐸𑑃𑐥𑐸	लुँपु	न्यताःया गाः, डिम्पल
𑐮𑐸𑑃𑐧𑐸𑑃	लुँबुँ	लुँ थें म्हासुगु तुकंमा, तूमायागु बुँ ह्वःगु स्वां
𑐮𑐸𑑃𑐨𑐵𑑅	लुँभाः	सूर्दः, लुँ रंगया सूर्दःया जः
𑐮𑐸𑐕𑐸	लुछु	छताजि मेय्‌या म्हय् च्वंगु लाया प्रकार
𑐮𑐸𑐮𑑂𑐧𑐸	लुल्बु	छताजि लाया प्रकारया नां
𑐮𑐸𑐡𑐣	लुदन	सन्तोष, सन्तुष्टि
𑐮𑐸𑐢𑐣	लुधन	सन्तोष, सन्तुष्टि
𑐮𑐸𑐥𑐵𑑅	लुपाः	उपलब्धि, फाइदा
𑐮𑐸𑐥𑐸	लुपु	धतुरया पु, न्यताःगाः
𑐮𑐸𑐩𑑄𑐳𑐸	लुमंसु	लुमंगु पहः
𑐮𑐸𑐩𑐣	लुमन	स्मरण, सम्झना
𑐮𑐸𑐩𑐶𑐣	लुमिन	?
𑐮𑐸𑐩𑐸𑐖𑑅	लुमुजः	लुमुइगु जः, किरण

𑐮𑐸𑐩𑐸	लुमु	तांन्वः व चिकु मजूगु अवस्था,
		सन्तुलित पाय्छिगु तापक्रम
𑐮𑐸𑐨𑐸	लुभु	लुँयागु भु, देमा
𑐮𑐹𑐖𑑅	लूजः	नकतिनि लूगु जः, सूर्योदय
𑐮𑐹𑐣𑐶𑐨𑐵𑑅	लूनिभाः	नकतिनि लूगु निभाः जः
𑐮𑐹𑐳𑑅	लूसः	नकतिनि,
		भतिभति तायेदुगु सः
𑐮𑐾𑐳𑐬	लेसर	लेसर, जः,
		ज्वाल्ल थीकेगु मेशीन
𑐮𑑀𑐎𑐾𑐱	लोकेश	लोकेश्वर,
		बुद्ध जुइ न्ह्यःया अवस्था
𑐰𑑄𑐎𑐸𑐬𑐶	वंकुरि	संल्हू
𑐰𑑄𑐎𑐸𑐮𑐶	वंकुलि	मसान्त
𑐰𑐵𑐳𑐶𑑄𑐨𑐵𑐖𑐸	वासिंभाजु	हारतीमांया मचाया नां
𑐳𑑃𑐨𑑂𑐫𑐵𑑅	सँभ्याः	कलात्मक बुट्टा कियातःगु
		सिँयागु भ्याः
𑐳𑑃𑐫𑑂𑐖𑐸	सँय्जु	सँय् भाजु, सँदेय्या भाजु
𑐳𑐐𑑄	सगं	सगुण,
		भिंज्याय् बीगु धौ ख्यैं सगं
𑐳𑐐𑐣	सगन	सगुण,
		भिंज्याय् बीगु धौ ख्यैं सगं
𑐳𑐣𑐶𑐮	सनिल	सन्ध्याकाःई

𑐳𑐦𑐹	सफू	किताब, पुस्तक
𑐳𑐧𑑂𑐧𑐸	सब्बु	नसंचा स्वयाः न्ह्यःया ई
𑐳𑐮𑐶𑐮	सलिल	म्ह, शरीर
𑐳𑐬𑐐𑐟	सरगत	आकास, आलः, सर्गः
𑐳𑐬𑑂𑐐𑑅	सर्गः	आकास, आलः
𑐳𑐬𑑂𑐖𑑂𑐫𑐵𑐣𑑂𑐟	सर्ज्यान्त	दुरुष्ट, स्पष्ट, गथे खः अथे हे, ज्वलन्त उदाहरण, समेत
𑐳𑐬𑐵𑐳𑐸	सरासु	सब्बूचा, बाचा ई
𑐳𑐳𑐸	ससु	सरस्वती
𑐳𑐴𑐮𑐴	सहलह	सहमति, समझदारी, छलफल, सल्हा साहुति
𑐳𑐶𑑄𑐔	सिंच	सिउँदो, मिस्तय् छ्ययनय् सँ निब्वया दथुइ च्वंगु ध्वः
𑐳𑐶𑐣𑑂𑐴𑑅	सिन्हः	टीका
𑐳𑐶𑐣𑑂𑐴𑑅𑐩𑐹	सिन्हःमू	सिन्हःथल
𑐳𑐶𑐬𑐶𑐩𑐣𑑂𑐡𑑅	सिरिमन्दः	श्रीमण्डप
𑐳𑐶𑐬𑐶𑐩𑐵𑐣	सिरिमान	श्रीमान्
𑐳𑐶𑐮𑑅	सिलः	श्लोक, सिरक
𑐳𑐸𑐎𑐸𑐣𑑂𑐡𑐬𑐵𑐖	सुकुन्दराज	श्रावण महिनाय् ह्वइगु स्वांया नां
𑐳𑐸𑐔𑐸	सुचु	यचुपिचु, सफा
𑐳𑐸𑐖𑐸	सुजु	?

𑐳𑐸𑐟𑐶	सुति	खसुति, शीत
𑐳𑐸𑐠	सुथ	सुर्द्यः ल्वीत्यंगु ई, द्यः तुइगु
𑐳𑐸𑐠𑐵𑑄	सुथां	पाय्छिगु व्यवस्था, उपयुक्त
𑐳𑐸𑐢𑐵𑐣𑑂𑐟	सुधान्त	सर्ज्यान्त, समेत
𑐳𑐸𑐥𑐵𑑃𑐫𑑂	सुपाँय्	बादल, खसुपाँय्
𑐳𑐸𑐨𑐵𑐫𑑂	सुभाय्	धन्यवाद
𑐳𑐸𑐩𑐶	सुमि	सुकुन्दाय् चिकं सायेगु चम्चा
𑐳𑐸𑐰𑐵𑑅	सुवाः	आशीर्वाद, आशीष, आसिका, नसा ज्वरे याइम्ह
𑐳𑐸𑐳𑐵𑑅	सुसाः	स्याहार
𑐳𑐸𑐳𑐵𑐮	सुसाल	स्याहार
𑐳𑐹𑐔𑑄	सूचं	हसना, सूचना
𑐳𑑂𑐫𑐵𑐏𑐸	स्याखु	छगू प्रकारया सँय् कुसा
𑐳𑑂𑐫𑐵𑐔𑐸	स्याचु	नुगलय् तिक्क मिनीकथं लिच्वः लाइगु पहः
𑐳𑑂𑐰𑐣𑐶𑐐𑑅	स्वनिगः	यँ, यल, ख्वप स्वंगू शहर, देय्, उपत्यका
𑐳𑑂𑐰𑐫𑐾𑐣𑐐𑐹	स्वयेनगू	आक्सय् भ्वःलाक्क खनेदैगु स्वंगः नगू, तीनतारा
𑐳𑑂𑐰𑐬𑑂𑐐	स्वर्ग	नर्कया अःखः
𑐱𑑂𑐬𑐷𑐖𑐸	श्रीजु	भलादमी भाजु
𑐴𑐎𑐥𑐵𑐮	हकपाल	हःपाः, प्रोत्साहन
𑐴𑑅𑐥𑐵𑑅	हःपाः	प्रोत्साहन, प्रेरणा, सान्त्वना

𑐴𑐖𑐹	हजू	अनुमति, आदेश, हनाबना तयाः खँल्हायेगु
𑐴𑑅𑐟𑐵𑑅	हःताः	लडाई, आक्रमण
𑐴𑐣𑐶	हनि	हनिचा, अले
𑐴𑐮𑐶𑑄	हलिं	विश्व, संसार
𑐴𑑃𑐫𑑂𑐖𑐸	हँय्जु	श्रेष्ठतय् छताजि थर (ख्वप)
𑐴𑐵𑐠𑑂𑐫𑐵	हाथ्या	नायः, नाइके, अभिभावक, संरक्षक, छेँया मुली
𑐴𑐵𑐩𑐹	हामू	जूजं, हल्कारा, पौ ब्यूवनीम्ह, भ्वय् धाःवनीम्ह
𑐴𑐶𑐄𑑃	हिउँ	च्वापु, वरफ
𑐴𑐶𑐎𑐸	हिकु	मोड, ख्वयेगु छगू पहः
𑐴𑐶𑐳𑐶	हिसि	नासलं ल्यूम्ह, बांलाःम्ह,सुन्दरता
𑐴𑐶𑐳𑐹	हिसू	परिवर्तन
𑐴𑐸𑐂𑐣𑐵	हुइना	हल्ला
𑐴𑐸𑐔𑐶	हुचि	बय्बय्, हुइना बुइना, हल्ला
𑐴𑐸𑐟𑐶	हुति	तागत, पराक्रम, आँट
𑐴𑐾𑐎𑐹	हेकू	ञंया चुकू (कथि)
𑐴𑑂𑐫𑑅𑐩𑐶	ह्यःमि	तसकं ययेकीम्ह, मतिनामि,प्रेमी
𑐴𑑂𑐫𑐵𑐄𑑃𑐣𑐶𑐨𑐵𑑅	ह्याउँनिभाः	ह्याउँसे थीगु निभाःजः
𑐴𑑂𑐫𑑅𑐖𑐸 (𑐴𑑂𑐫𑑀𑐖𑐸)	ह्यःजु (ह्योजु)	ह्ययेके सःम्ह मनू
𑐴𑑂𑐫𑐹𑐥𑐵𑑅	ह्यूपाः	कान्ति, परिवर्तन

— ० —

नां : प्रेम सायमि (प्रेम नारायण मानन्धर)

मां : स्व.देवमाया मानन्धर/अबु : स्व. बेखानारायण मानन्धर

छेँज: : रेणुका मानन्धर (तिरिमय्जु),
कायभौपिं : प्रज्वल (लुमन्ति)+लक्की महर्जन,
लूजः+लूजला महर्जन,
म्ह्याय् दिलाजंभाजु : लिसा+सुभाकर, कायछ्य्-पलेसा,
म्ह्याय् छ्यपिं : देजला व वन्जला।

बुदिं : ने.सं.१०७१ पोहेलागाः ५ (वि.सं.२००७ माघ २५)

थायबाय् : शान्ति टोल, गोंगःबुँ ४ 'ख'

फोन : ४३५४५६०, ९८४९६९९३८२

शिक्षा : एम.ए. नेपालभाषा

सफू : दोलखाया नेपालभाषा खँपु मुना, नेवाः नां मुना ब्व-१/२,
नेपालभाषा अःखः खँग्वः मुना (प्रेसय्)

च्वसु : थीथी नेपालभाषा पत्रपत्रिकाय् भाषिक व सांस्कृतिक च्वसु पिथना

अनुभव : वि.सं.२०४८ निसें २०६१ तक रेडियो नेपालया राष्ट्रिय प्रसारणय् नेपालभासां बुखँ ब्वनेगु, सम्पादन, अनुवाद व च्वयेगुया नापं रिपोर्टिङ यानागु नापं जीवन दबू ज्याझ्वः नं न्ह्याकागु। वि.सं.२०६२ निसें २०६३ तक मैत्रि एफ.एम.य् नेपालभासां बुखँ ब्वनेज्या ज्यागु। च्वसापासाया डिक्सनरी कमिटी पाखें पिदंगु *A Dictionary of Classical Newari - 2011 N.S.* सफूया लागि च्याम्ह मध्ये थम्हं नं खँग्वः मुनेज्या ज्यागु।

लजगाः : वि.सं.२०३७ निसें २०६७ तक सिद्धार्थ वनस्थली इन्स्टिच्यूट स्कूलय् अंग्रेजी, नेपाली, कृषि व सामाजिक शिक्षाया अध्यापन।

पत्रिका सम्पादन

- त्रिचन्द्र कलेजपाखें पिदनीगु जः दँपौ ल्याः ८ व ९ या सम्पादक,
- केन्द्रीय मानन्धर संघपाखें पिदनीगु लुमन्ति दँपौ स्मारिका यःसिं ल्याः २०, २१, २२ व २३ या सम्पादन। पलिस्थाया ब्यवस्थापक

सामाजिक सेवा :

थौंकन्हय् पलिस्थाया साहित्यिक व सांस्कृतिक नेपालभाषा खलःया छ्याञ्जे व ज्ञानमाला भजन खलः(स्वयम्भू) या ल्यू छ्याञ्जेकथं ज्या सनाच्वनागु।